

که بنظر خود بنده سه سال است متوجه آن شده و در مجلس سابق پیشنهاد کردم و تقریباً اتفاق آراء شد که يك مطلبی که طرح میشود باید با اطلاع نمایندگان باشد اینک اجارهها با اطلاع مجلس باشد و بمجلس بیاید چه فایده دارد اگر يك فائده جزئی برای آن توانستید اثبات نمایند حاضرین قبول نمایم آن فوائدی که تصور میکنید با اطلاع چند نفر نمایندگان دولت نمیشود ولی با اطلاع ده ملیون نفوس ایران میشود که در موقع اعلان نمایند و ضرور با اطلاع مجلس نیست ولی چیزی که سبب میشود که بسگوئیم باید اجاره بمجلس بیاید برای يك نکته است که شاید يك وقتی وزراء يك کاری بی اطلاع ما بکنند و ما را دچار اشکالات سیاسی نمایند والا وقتی که چند نفر را میآورند برای خودشان کنترات میکنند ربطی بمجلس ندارد و این مطلب را بنده اساساً میدانم که مجلس شورایی ملی روح مملکت است و تشکیل آن در ایران برای این است که امور خارجی ما کافه منظم باشد همینطور در وزارت خارجه آب هم میخورید بمجلس بیاید برای اینکه هر زحمتی که برای ایران حاصل شده است از يك وزارتخانه است باید بمجلس يك قانونی وضع کند که هر چه میخواهند با مضای مبارک وزیر برسد باید بمجلس بیاید لکن شاید این را من هم تصدیق کنم ولی آن تصدیقی را که بعضی از آقایان گمان می کنند بنده بهیچوجه تصور نمی کنم من رای خواهم داد که این قبیل مطالب نباید بمجلس بیاید مگر آنچه که راجع بوزارت خارجه است بعضی از آقایان میفرمایند نسبت بوزارت خارجه اعتماد داریم اگر این اعتماد از ما سلب شود بنده هیچ شهبای خواهم نمیرد .

افتخار الواعظین - بنده از آنها هستم که میگویم اصل (۲۲) در اینجا کافی است و انتقال انتقال شرعی است اسم از اینکه بصورت هبه باشد یا بهره باشد و اگر چنانچه این از حقوق مجلس نباشد سالی دوازده هزار تومان در فلان معدن وزیر به ملت ضرر میزند و ما هم نمیتوانیم حرف بزنی ولی عرض می کنم وقتی باید بمجلس نیاید که مجبور باشند با اعلان کردن بمنزله ولی تا مادامیکه آن قانون وضع نشده است از حقوق مجلس است و اگر مناقصه و مزایده هم شرط نباشد آنوقت میروند فلان معدن را بدون اطلاع و اعلان اجاره میدهند و کلی بمالیه مملکت ضرر میزنند .

آقا شیخ ابراهیم - اگر چه مذاکرات زیاد شده است ولی بعقیده بنده چیز هایی را که از مستغلات است حتی تمام عایدات و منافع دولت باید بتصویب مجلس باشد از هر راه که باشد و مال حاضر دولت اگر از آن انتفاع بودن و اجاره دادن بتصویب مجلس نباشم خیلی بعید است تمام اینها باید بتصویب مجلس باشد .

رئیس - این مسئله بماند تا اینکه کلیتاً حل شود و باید يك لایحه قانونی نوشته شود و از مجلس بگذرد در حد این ماده .

(راپورت کمیسیون بودجه ورقه وزارت مالیه در خصوص ورئه امین الوزاره قرائت شد)

رئیس - تصویب وزارت مالیه (۲۵۱) تومان است مخالفی هم که نیست پس رای میگیریم بتصویب

کمیسیون بودجه (میرزا مرتضی فلیخان تقاضا نمودند که مجدداً قرائت شود) قرائت شد .

حاجی شیخعلی - ما میخواهیم این خورده ریزه را حذف کنیم دوریال و سه قران و ده شاهای اینها از عادات قدیمه است همان ۴۰ تومان و ۲۰ تومان و ۱۰ تومان باشد .

رئیس - اینقدرها قابل نیست که مذاکره شود هر کس تصویب کمیسیون را رای میدهد قیام نماید (اغلب از وکلا قیام نمودند و اکثریت شد) (راپورت کمیسیون بودجه راجع به ورئه مرحوم میرزا علی اصغر خان مقتول رئیس گمرک اشنویه قرائت شد)

ادیب التجار - خیلی آدمها هستند که در راه آزادی مقتول شده اند باید دانست که چیزی دارند یا خیر؟

رئیس - در حقیقت این مسئله در مجلس سابق تا اندازه تحقیقات شده است و اغلب آقایان میدانند این شخص در سرحد مشغول خدمت بوده و در آنجا ریخته اند او را بقتل رسانیده اند مسلم است اگر وراث او چیزی میداشتند از طرف حکومت آذربایجان تصویب نمیشد و علاوه بر آن معلوم است که کسانی که در راه آزادی مقتول شده اند از ورئه آنها رهایی میشود .

فهییم الملک - اغلب از آقایان میدانند که این شخص در سرحد مأمور بود و ریختند بیک ترتیب موحشی او را کشتند و در آن نقطه اغلب از این اتفاقات میافتد و خیلی لازم است که دولت از این قسم مأمورین خود که در اینجاها مأمور و مقتول میشوند رهایی از بازماندگان آنها بنمایند .

رئیس - رای می گیریم هر کس تصویب کمیسیون را تصویب میکند قیام نماید (تصویب شد) (راپورت کمیسیون داخله راجع باظهار اهالی فریدن در استدهای فرستادن بکنفر نماینده بنادارالشورا قرائت شد)

رئیس - اهالی فریدن استدعا کرده اند که اجازه داده شود بکنفر وکیل بمجلس بفرستند و انجمن ولایتی اصفهان هم تصدیق کرده اند لکن نمیشود حق داد چون این دوره دوره تقنینیه است در موقع تصحیح نظامنامه انتخابات ملاحظاتی خواهد شد در این خصوص رای نمی گیریم غرض اطلاع آقایان بود .

(از جوشقان عرض فرموده در خصوص فرستادن بکنفر نماینده مستقیماً بمجلس و استدهای تشکیل شهبه عدلیه قرائت شد) .

رئیس - اینهم محض اطلاع است که قرائت شد رجوع میشود بوزارت داخله .

وحید الملک - این بنده وقتی که انتخاب شدم برای کمیسیون داخله خیلی وحشت داشتم که شاید کمیسیون کارش زیاد باشد و نتوانم از عهده بر آیم در واقع این کمیسیون کمیسیون عرایض شده است و ما بیکار هستیم محض اطلاع عرض شد .

حاجی فاتح الملک - کمیسیون نظام هم همین حال را دارد .

وزیر عدلیه - لایحه منضمات نظامنامه ثبت

اسناد است که سابقاً تقدیم شده است امروز تقدیم میشود و یکی هم میخواستم عرض کنم در خصوص قانون قبول و نکول بروات تجارنی از قرار اظهار کمیسیون عدلیه قوانین الحاقیه خیلی زیاد شده میخواهم عرض کنم مقصود از وزارت عدلیه از تقدیم این لایحه نه قانون بروات بود بلکه قانون قبول و نکول بروات بود و البته در موقعش قانون بروات هم تقدیم میشود استدها میکنم زودتر تمام شود .

رئیس - موضوع مذاکرات جلسه آتیه شور آخری شهبه مها کلمات عسکریه و بودجه موقتی وزارت جنگ و بودجه وزارت داخله و راپورت کمیسیون خارجه راجع باصلاح وزارت امور خارجه .

وکیل التجار - بنده يك طرحی پیشنهاد کردم خیلی اهمیت دارد استدها میکنم قرائت شود **حسنعلیخان** - طرح بنده را هم استدها میکنم قرائت نمایند .

رئیس - در خصوص کمیسیونی که آقای نواب اظهار کردند اگر مجلس تصویب میکند از شهبات انتخاب شود .

(چند نفر از وکلا گفتند در مجلس انتخاب شود) **رئیس** - پس بماند برای جلسه آتیه که انتخاب شوند .

(در این موقع رئیس قیام نمودند و مجلس در نیم ساعت از شب گذشته ختم گردید) .

جلسه ۵۶

صورت مذاکرات یوم پنجشنبه سیزدهم صفر الخیر ۱۳۲۸

مجلس سه - ساعت و ربع قبل از غروب در تحت ریاست آقای مستشار الدوله علنی گردید خلاصه مذاکرات را آقای معاضد الملک قرائت نمودند آنگاه تلگرافی از اسلامبول از طرف رئیس مجلس مبعوثان عثمانی بعنوان مجلس شورای ملی بمضمون ذیل قرائت نمودند .

از اسلامبول بطهران - بمقام عالی ریاست جلیله مجلس شورای ملی مجلس مبعوثان عثمانی از حسابات مجلس شورای ملی ایران که با کمال مودت در این موقع احراق مجلس اظهار فرموده اند نهایت امتنان را حاصل نموده و تشکرات صمیمی خود را بیان می نمایند رئیس مجلس مبعوثان - احمد رضا [در این موقع راپورت کمیسیون مبتکرات آقای منتصر السلطان در خصوص اداره کردن دخانیات قرائت شد مبنی بر اینکه طرح مزبور را کمیسیون قابل توجه میدانند لکن فصول آن محتاج باصلاح زیاد است] .

رئیس - باید مجلس رای بدهد در باب این که این طرح قانونی قابل توجه هست یا خیر بعد از آنکه قابل توجه دانست رجوع میکنیم بکمیسیون قوانین مالیه حالارای می گیریم از مجلس هر کس طرح قانونی آقای منتصر السلطان را قابل توجه میدانند قیام نمایند (با اکثریت تصویب شد) .

رئیس - بعضی مذاکرات در باب بودجه موقتی نظام راجع به مجاکمات عسکریه که باقی بود که رجوع بکمیسیون شده حالا راپورت کمیسیون قرائت میشود .

(ذکاء الملک راپورت کمیسیون را قرائت نمودند در این باب پس از قدری مذاکره رئیس اظهار داشت که پیشنهاد وزارت جنگ نهصد و بیست تومان تصویب کمیسیون هشتصد و هفتاد تومان است بدو در تصویب کمیسیون رأی میگیریم هر کس تصویب میکند ورقه سفید خواهند انداخت - پس از استخراج آراء معلوم شد که حضرات ذیل تصویب نمودند.)

آقای مستشار الدوله - آقا شیخ علی - آقا میرزا احمد - ذکاء الملک - حاجی سید نصرالله - معین الرعايا - وحید الملک - اسان الحکماء - عز الملک - آقا سید ابراهیم - منتصر السلطان - فاتح الملک - متین السلطنه - ابوالقاسم میرزا - صدرالعلماء - ممتازالدوله - شیبانی - وکیل الرعايا - آقا شیخ محمد - آقای نوبری - فهیم الملک - حکیم الملک - آقای کاشف - آقا سید جمیل - آقای هشتودی - میرزا ابراهیم خان - محمد هاشم میرزا مؤتمن الملک - دکتر اسمعیل خان - آدینه محمدخان حاجی محمد کریم خان - معتمدالتجار - قوا الاسلام ارباب کیخسرو - حاجی شیخ علی - آقا شیخ رضا - نجات - حاجی میرزا رضاخان - اسدالله میرزا - اسدالله خان - حسنعلی خان - افتخار الواعظین - آقا یانیکه رد کردند بقرار ذیل اند .

آقا سیدحسین کزازی - مصدق الملک - حاجی آقا مجتهد شیرازی - آقا سید محمد رضا - وکیلالتجار آقا سید حسین اردبیلی - دکتر علی خان - میرزا محمد صادق - آقا شیخ ابراهیم زنجانی - تقی زاده ادیبالتجار - صدیق حضرت سلیمان میرزا .

(مماضد الملک اظهار داشته عده حضار ۶ ورقه سفیدچهل و دو - آبی سیزده امتناع پنج .

رئیس - حالا در کلیه بودجه وزارت جنگ رأی میگیریم

اسدالله خان - هنوز کامل نیست باید فصل دومش هم بیاید به مجلس خوانده شود آن وقت رأی کلی بگیریم .

(ذکاء الملک - راپورت کمیسیون بودجه را راجع بتمام بودجه نظام قرائت نمودند مجموع تصویب شده عبارت بود از ۵۳۱۹۹ قران .

مؤتمن الملک - بنده عرض میکنم فصل به فصل نمیشود رأی گرفت برای اینکه مامود را حدود معین کردیم در اینوقت راپورت کمیسیون بودجه در باب بودجه وزارت داخله را ذکاء الملک شروع بقرائت کردند آنکاه شروع به مذاکره در کلیات بودجه موقتی وزارت داخله گردید .)

رئیس پس از قدری مذاکره اظهار داشتند در کلیات این بودجه مذاکره بقدر کافی شد حالا داخل می شویم بموادش ماده اول که راجع بدائره وزارت بود قرائت شد پیشنهاد وزارت داخله ۷۸۰ تومان اصلاح کمیسیون ۴۴۰ تومان در این موقع از طرف رئیس اجازه تنفس ده دقیقه داده شد پس ازده دقیقه مجدداً مجلس منعقد در تحت ریاست آقای ممتازالدوله نایب رئیس دوم مذاکرات لازم در باب مطلب مطرح شده گردید .

نایب رئیس - حالا باصلاح کمیسیون رأی می گیریم هر کس تصویب می کند ورقه سفیدینند زد

(پس از استخراج آراء معلوم شد اشخاص مفصله - الاسامی قبل قبول کردند یکنفر آقای شیبانی رد کرد و پنج نفر امتناع دادند . قبول کنندگان،

ممتاز الدوله - میرزا ابراهیم خان - دکتر امیرخان - وکیل الرعايا - آقا شیخ رضا - حاجی شیخ علی - عز الملک - ادیبالتجار - آقای قوام الاسلام - نجات - آقا شیخ ابراهیم زنجانی - ذکاء الملک - مرتضی قلی خان - مصدق الممالک - آقای حاجی سید نصرالله - اسدالله میرزا - وکیلالتجار - آقا سید جمیل - معزز الملک - لسان الحکماء - آقا سیدحسین کزازی مؤتمن الملک - افتخار الواعظین - حاجی آقا مجتهد حاجی میرزا رضاخان - فاتح الملک - محمد هاشم میرزا - نواب - آقای نوبری - منتصر السلطان - اسدالله خان - متین السلطنه - میرزا داودخان - معتمدالتجار ارباب کیخسرو - صدرالعلماء - حکیم الملک - حاجی محمد کریم خان - آدینه محمد خان - تقی زاده - فهیم الملک - صدیق حضرت - معین الرعايا عده حضار ۵۹ سفید ۴۳ امتناع ۱۵ رد ۱

نایب رئیس - این فقره تصویب شد باقی این بودجه می ماند برای جلسه آتی به حالا شروع می کنیم بانتخاب شش نفر برای کمیسیونی که آقای نواب پیشنهاد کردند برای رسیدگی بقروض دولتی **مؤتمن الملک** - برای استیضاح نان معادن وزارت داخله را خواسته بودند کجا تشریف بردند

رئیس - حالشان بهم خورد در رفتند مانند برای ۳شنبه **اسدالله میرزا** - گمان میکنم روز شنبه باید بیایند برای اینکه مسئله نان خیلی اهمیت پیدا کرده ملاحظه حال عموم را هم باید کرد بدانیم اقدامی کردند یاخیر ؟

وحیدالملک - خوب است ماده ۵۶ نظامنامه داخلی را قرائت کنند - (معزز الملک ماده ۶ نظامنامه داخلی را قرائت کردند مشعر بر اینکه قبل و بعد هر جلسه وزراء و معاونینشان حاضر باشند برای استیضالات و قبل از وقت باید ایشان را از استیضالات مطلع ساخت **وحیدالملک** - خوب است در هر جلسه در بدو آن جلسه وزراء یا نمایندگان ایشان تشریف داشته باشند برای جواب استیضالات .

رئیس - اینکه نمیشود همه روزه از کارشان باز باشند برای حضور در اینجا و یکی دیگر در اینجا بگیریم که باید قبل از وقت بآنها خبر داد هر وقت لازم باشد البته اطلاع میدهم تا حاضر شوند . (در اینوقت پیشنهاد آقای نواب در باب تقاضای تشکیل کمیسیون برای رسیدگی بقروض دولتی قرائت شد .)

رئیس - در این باب لازم نیست که داخل مذاکره شویم برای اینکه در جلسه قبل مذاکره شد که از شعب انتخاب شود گفتند خیر باید از مجلس انتخاب شود .

مرتضی قلیخان - بنده راجع بنظامنامه داخلی عرض دارم اولاً اینکه باید دانست اشخاصی هستند که قابل انتخاب باشند و در دو کمیسیون عضویت نداشته باشند یاخیر بعلاوه بنده گمان میکنم خوب است اینکار راجع بشود بکمیسیون خارجه بواسطه

اینکه هم کمیسیون خارجه کار کمتر دارد وهم اعضاء آنجا خیلی صلاحیت دارند برای اینکار بنده پیشنهاد میکنم که رجوع شود بکمیسیون خارجه .

اسدالله میرزا - جواب این است که این مسئله را باید در نظر داشته باشند که کمیسیون موقتی فوق العاده مستثنی است از کمیسیون های دائمی زیرا این کمیسیونها غالباً برای یکروز دو روز اتفاق می افتد و غیر از کمیسیونهای دائمی است و اما آن اظهار آخری که فرمودند رجوع شود به کمیسیون خارجه البته بسته است بر رأی مجلس ولی میخواهم عرض کنم که کمیسیون خارجه خیلی کار دارد ولی از مجلس می یزیرد چه عیب دارد .

رئیس - در این باب سابق مذاکره شده است و گفته شده است که باید يك کمیسیون تشکیل شود ولی اینکه میفرمایند این کمیسیون بطور فوق العاده است باید رعایت نظامنامه را نمود که کمیسیونها قابل انتخاب هستند بنده عرض میکنم که این نکته را درباره سایر کمیسیونها که انتخاب کرده اند نکرده اند و اگر بنا شود که رعایت کنید الساعه شما يك کمیسیون فوق العاده دارید که اگر ملاحظه این را بکنید که اینماده از نظامنامه داخلی را شامل آن عده بدانید آنها هیچ کدام از دوازده نفرشان قابل انتخاب نیستند .

صدیق حضرت - اگر این کمیسیون يك روزه و دو روزه بود همینطور بود که میفرمایید لیکن این کمیسیون خیلی طول خواهد کشید اقلاً یکماه طول میکشد و برای اینکار ما نمیتوانیم اشخاصی که در دو کمیسیون عضویت دارند انتخاب کنیم از این جهت بنده هم تصویب میکنم پیشنهاد آقای میرزا مرتضی قلی خان را که رجوع شود بکمیسیون خارجه .

حسینقلی خان نواب - اجازه از مجلس می خواهم که عقیده خود را عرض کنم و آن این است که اگر مجلس کمیسیون مخصوص دیگری تشکیل کند خیلی اهمیت دارد و عقیده ام این است که رجوع به کمیسیون خارجه نشود و در مجلس انتخاب شود . (عز الملک ماده پانزدهم نظامنامه داخلی را قرائت نمودند .)

رئیس - بعضی از آقایان عقیده شان به این است که رجوع نشود به کمیسیون خارجه بعضی دیگر را عقیده بر این است که کمیسیونی خود مجلس انتخاب کند حالا رأی میگیریم هر کس تصویب میکند که کمیسیون فوق العاده تشکیل شود قیام نماید (با کثرت تصویب شد)

ورقه رأی توزیع پس از جمع اوراق سه نفر آقایان ذیل برای استخراج آراء بقرعه معین شدند آقای صدیق حضرت . آقای عز الملک . آقای شیخ محمد فرار شد که در خارج آراء را استخراج کنند **حسنعلی خان** - بریر روز بنده يك طرحی پیشنهاد کردم و تقاضای قرائتش را کردم ولی خوانده نشد .

نایب رئیس - رجوع شده است به کمیسیون مبتکرات هر طرح قانونی که پیشنهاد شد رئیس می تواند رجوع کند بکمیسیون مبتکرات .

نایب رئیس - مطروح مذاکرات روز شنبه لایحه وزارت داخله در باب مالیات نواقیل ولایحه وزارت فواید عامه از بابت مالیات نمک و بودجه مجلس شورای ملی وبقیه شور بودجه وزارت داخله - راپورت کمیسیون بودجه در باب خرج راه ژنرال فونسول

اسلامبول - طرح قانونی جناب فهیم الملك در باب قانون تقاعد ایضا راپورت کمیسیون بودجه در باب دادن سالی یکصد و بیست تومان به حاجی محمد تقی خان - راپورت کمیسیون خارجه در باب اصلاحات وزارت امور خارجه .

تقی زاده - بنده اجازه خواستم برای مالیات نوافل و نمک لکن اینها که یادداشت شد بیکروز دوروز هم تمام نمی شود افلا سه چهار جلسه وقت میخواهد این است که خواهش میکنم مالیات نوافل و نمک مقدم شود .

نایب رئیس - بلی روز شنبه بترتیب شروع بشود میشود اینجام که ملاحظه فرمودید مالیات نوافل و نمک را مقدم داشتیم .

اسدالله میرزا - يك لایحه از طرف وزارت فوائدنامه پیشنهاد شده بود راجع به باغات دولتی و کمیسیون هم تقاضای فوریت آنرا کرده و این خیلی لازم است که بگذرد زیرا همین نازکی چهارصدخروار همزم برده اند و معلوم نیست برای چه برده اند و چون کمیسیون ملاحظه اینرا کرده که در این لایحه خیلی فوائد برای دولت هست لهذا فوریتش را پیشنهاد کرده است شرائط صحیح خوب که بنظر کمیسیون هم خوب بود در این لایحه هست و هر سالی پنجاه هزار تومان برای دولت نفع دارد و ممکن است بده دقیقه از مجلس بگذرد و بعد اعلان کنند بطریق مسزایده و مناقصه تا ده یا نوزده روز و اگر نگذرد پنجاه هزار تومان ضرر است بعضی از آقایان که اطلاع ندارند ممکن است بفهمند که لازم نیست بمجلس بیاید همین طور باید اینرا اجرا کرد این امکان ندارد این بیست و پنج باغ سی باغ تا چهل باغ را باید فروخت و اگر کسی بخواهد بفروشد عرض میکنم عجله در فروش این باید کرد .

وحیدالملک - استیضاح از وزارت داخله در باب نان و گوشت خیلی اهمیت دارد و لازم است که روز شنبه این استیضاحات و استیضالات بشود .

نایب رئیس - عرض کردم خبر کردیم برای روز شنبه خود جناب وزیر اموال و نشان تشریف بیاورند و این استیضاحات خواهد شد .

ادیبالتجار - البته استدعا میکنم استیضاحی را که آقای ذکاءالملک در مسئله نان و گوشت طهران خواسته اند روز شنبه موضوع مذاکرات قرار بدهید و همچنین در باب کسر حقوق چون اسباب تزلزل مردم شده است و بعضیها را حقوقشان را کم میکنند بعضیها را نداده اند و نسبت اینها را بمجلس داده اند استدعا میکنم این راهم روز شنبه بوزارت مالیه اطلاع بدهند حاضر شود .

رئیس - همانطور که گفتند البته از بابت نان و گوشت روز شنبه استیضاح خواسته میشود .

(مجلس چهل و پنج دقیقه از شب گذشته ختم گردید)

صورت مذاکرات روز شنبه
پانزدهم شهر صفر ۱۳۲۸
مجلس سه ساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای ممتازالدوله نایب رئیس دوم تشکیل شد

(مماضدالملک خلاصه مذاکرات جلسه قبل را قرائت کردند.)

نایب رئیس - ملاحظه در صورت مجلس هست؟
ارباب کیخسرو - در صورت مجلس نوشته است اصلاحات شاهزاده سلیمان میرزا در صورتی که در قابل توجه بودن او رای گرفته شد .

نایب رئیس - علت این است که این اصلاحات می بایستی ۲۴ ساعت قبل از وقت طبع و توزیع شود که معلوم بشود آیا قابل توجه هست یا نیست
وکیلالتجار - اشتباه لفظی در صورت مجلس شده است که نوشته شده است ۶۰ گویا ۴۲ رای باشد .

مماضدالملک - ۴۲ رای نوشته شده است کمیسینی که نواب تقاضا کرده بودند که مجلس انتخاب نماید برای رسیدگی بانائیه سلطنتی در جلسه قبل انتخاب شد نتیجه استخراج آراء از قرار ذیل است :

نواب با ۴۳ رای مؤمن الملک با ۴۱ رای .
تقی زاده با ۳۳ رای . صدیق حضرت با ۲۵ رای .
اسدالله میرزا با ۲۲ رای . آقای اسدالله خان با ۱۹ رای انتخاب شدند .

نایب رئیس - این شش نفر انتخاب شدند برای کمیسیون خوب است يك وقتی را تعیین کنند که رئیس و نایب رئیس و مخبر خودشان را تعیین کنند
صدیق حضرت - بنده استعفا دادم .

نایب رئیس - بجای صدیق حضرت آقای وکیل الرعایا است .
مرتضی قلیخان - مطابق قانون باید از نو انتخاب شود .

نایب رئیس -- لایحه قانونی است در باب مالیات نمک بطور کلی در او مباحثه میکنیم و قبل از اینکه شروع به مباحثه نمایم گویا وزیر مالیه مطلب فوری دارند .

وزیر مالیه - عرض مهمی دارم و فوریت هم دارد در خصوص تعدد تریاک خاطر و کلای محترم مسبوقست که از اول اداره نظمی تریاک در طهران منحصر کرد بیک شرکتی و آن شرکت هم معاملاتی کرد و بعد از انقضای مدت شرکت چون هنوز مجلس منعقد نشده بود بیک قدری مدت شرکت امتداد یافت ولی چون مجلس منعقد شد اداره نظمی خواست که بملاحظه وزارت مالیه این کار را بکند و يك ترتیب صحیحی بدهد وزارت مالیه تاملاتی در این خصوص کرد دید این امر در يك شهر دون شهرهای دیگر مجری بشود چندان صحیح نیست و خیلی خوب است که این تعمیم داشته باشد تمام شهر ها ولی ملاحظه کرد دید که نمی تواند این شرکت را در همه شهر ها متداول کند مگر در اول برداشت حاصل تریاک را از آن طرف هم برای اینکه این عایدی از دست نرود و همانطور که عاید نظمی میشد باقی باشد و بکلی قطع برداشته نشود وزارت مالیه صلاح دانست همان ترتیبی که نظمی داشت همانطور باشد ولی بایک اصلاحاتی که وزارت مالیه در این کار میکند و این اصلاحات راهم تجاری که در این کار هستند قبول کردند و مشر همان ترتیب سابق است . ترتیب جدیدی نیست ولی چون مداخله وزارت مالیه در این به ترتیب جدید است برای اول نوغان

يك طرحی پیشنهاد به مجلس شده و بتصویب مجلس باین کار اقدام خواهد شد .

افتخار الواعظین - بنده عرض می کنم چون در کمیسیون عرایض هم شکایات زیادی از تجار یزد و از تجار طهران می رسد که باندازه ۶۰ هزار تومان ضرر تریاک را در طهران و یزد داریم باین شرکت از ما بخرد یا اینکه اجازه بدهند که ما آنرا عیالاً بفروشیم و الا همه روزه از شرکاء ما تلگراف میرسد که مانند تریاک اسباب ضرر است بنده می خواستم عرض کنم وزارت مالیه وقتی که این حرف را میفرمائید ملاحظه هم برای ضرر نکردن تجار در نظر داشته باشند .

وزیر مالیه - این اصلاحاتی که بنده عرض کردم اقدام شده مخصوصاً در همین مطالبی است که آقای افتخار الواعظین فرمودند آن شکایاتی که از تجار آمده بود آنها را در نظر گرفتیم بارضای آنها قراری داده ایم که بهمان ترتیب سابق است نهایت این است که بعضی نواقص داشت و بواسطه شکایاتی که از تجار رسیده بود آن نواقص اصلاح شد
نایب رئیس - حالا در این باب داخل مذاکره نمی شویم لابد لایحه در این باب بمجلس خواهد آمد آنوقت مذاکره خواهیم کرد .

وزیر مالیه - بنده تصور میکنم این مسئله لایحه لازم نداشته باشد يك لایحه کلیتاً برای انحصار تریاک در سال آتی به پیشنهاد میشود برای اینکه از سال آینده شروع واقدام باینکار خواهد شد چون وزارت مالیه جدیداً مداخله میکند باین جهت خواستم اخطاراً عرض کنم .

نایب رئیس - بهر جهت داخل مذاکره این مطلب نمیشویم حالا شروع میکنیم بمذاکره در باب قانون نمک لیکن مذاکرات در اساس خواهد بود (ذکاء الملک لایحه قانونی وزارت فوائد عامه را قرائت کردند.)

میرزا اسدالله خان - در دستور مجلس اول مالیات نوافل است خوبست آنرا اول مذاکره کنیم
نایب رئیس - خواهیم رسید .

(راپورت کمیسیون قوانین مالیه را در خصوص مالیات نمک ذکاءالملک قرائت کرد)

وکیل الرعایا - بنده برای اینکه آنقدر مالیات تحصیل شده است خیلی عقیده وزیر را قابل تشکر میدانم و چیز خیلی کمی است فقط يك چیز در اینجا مراعات نشده است و این است که تصور نگرداند که يك مقدار از تجارت هم شرکت دارند بانمک و آن دباغی است و در يك موقع خیلی نمک میخواهد می خواهیم ببینیم چه مقدار در نظر گرفته اند و آنقدر می توانم عرض کنم که اگر این مبلغ را تصویب کنیم بتجارت دباغی ضرر میرساند خوب است مراعات آنها را بنمایند .

وزیر علوم - عرض میشود در سایر ممالک معمول است که بجهت معدن آن شکل که بجهت خود را کی استعمال شود خارج میکنند و قطران میزنند و اینکار صنعت میخواهد ولی ملاحظه کردم يك همچو صنعتی که محتاج به نمک زیادی باشد ندیدم باین جهت متعرض نشدم و این هم چاره اش ممکن است باید نمک را از آن حال خودش خارج کرد که بکار خوراکی نخورد .